»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«

на годину	К 32·—	40·— дин.
на по године	К 16·—	20·— »
на четврт године	К 8·—	10·— »

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 93. У Новом Саду, у петак 27. априла (10. маја) 1907. Година XXIII.

Ко су управо савезници Мађара?

Месеца фебруара о. г. писао је »Мађарорсаг“, да треба тражити савез Србије и Бугарске против Германштине. А месеца априла о. г. опет јавља „Будапешти Хирлап«, како знамените француске публицисте свећу пажњу Француске и Енглеске на нашу монархију а особито на Мађарство, тако да по садржају и форми његова писања изгледаше, е ће Угарска прећи у табор француско-енглеског споразума и онамо целу нашу монархију превести. Али уједанпут се лист окренуо и »Буд. Хир.« поче тада препоручивати нову »шпајзе-карту«, и то *немачку*, како би се Мађарство одбранило *против Словенства*. Дакле: „Мађарорсаг“ је **са** Словенима **против** Немштине, а „Буд. Хир.“ **са** Немцима **против** Словенства. Е па сад на коју ће страну Мађар? Којем ће се приволети царству?

А сад ћемо навести најглавније мисли, које доноси »Буд. Хир.« у том погледу.

Пошто је у свом чланку најпре рекапитулисао најважније моменте из угарске историје, наводи, како су Мађари у свом дојакошњем развитку свагда били заштитници и савезници Немаца, који су се својим вечитим унутарњим размирицама слабили и сатирали. Мађари су што више и своју круну предали немачкој сили, Хабсбурговцима, и још је и дан данас бране против сваког „источног непријатеља“. Даље вели, како су Мађари за прошлих хиљаду година, било под својим, било под страним владаоцима, посредно и непосредно свагда бранили Немце. Утиснути између Словенства и Немштине, примише Мађари веру и културу немачку, али су се у сваком погледу клонили Словена, јер их не привлачаше ни њихова вера, ни умни живот, ни крв. Па ма да су Мађари спасли Немце од премоћи Словенства, ипак су Немци хтели, да прошире своју превласт над Мађарима, и ма да су Мађари одбили турске армије, ипак Немци хтедоше, да им одузму народносни карактер. Даље пита „Буд. Хир.“, за што Немци још и сад терају своју традиционалну политику, да Угарску узнемирују и слабе, а овамо Словенство на источним границама Германства опет све то више јача? И то је у толикој мери ојачало, да му се већ више не може одолети, и непрестано бурним корацима приближује се време, када ће Немштина и Словенство и по трећи пут имати да огледа своју снагу.

С тога треба да се Немци и Мађари узајмице потпомажу, и то је савез природан, јер је непријатељ заједнички. Ако се Немци мало осврну на источне границе, опазиће, како Мађари желе, да склопе пријатељски савез са панславизмом, који их већ јако угрожава. То је ствар од велика замашаја, то је лукава тактика. С тога Немци имају двоструког узрока, да промене своју политику према Мађарима, а кад Мађари виде, да су им Немци искрено наклоњени, онда могу свагда и у напредак рачунати на Мађаре, који су јаком везом скопчани са моћном Немштином: вером и културом, коју они у заједници с њима желе развијати. Мађари ће се дакле у другој хиљадугодишњици раме уз раме са Немцима борити против панславизма, који и њима грози. Но ако баш мора бити, они ће се борити и против Немштине, јер они неће да буду ни Словени ни Немци.

— Е, сад, браћо Мађари, бирајте, с ким ћете склопити пријатељски савез, а кад баците поглед натраг у историју, немојте заборавити на немачког цара Отона I., који је 10. августа год. 955. на Лешком пољу код Аугсбурга одржао велику победу над Мађарима, којима је отео источну баварску провинцију (тако звану die bayrische Ostmark)!

п—п.

Исељавање у Америку.

На грдну штету све више отима маха у нашем народу исељавање у туђе земље, а понајвише у Америку. То зло влада и у *Црној Гори*. „Глас Црногорца“ доноси о том овај поучни чланак, који има и за наш народ овамо интереса. Чланак гласи:

Питање о исељавању у Америку код нас је данас прво на дневном реду. Велике мјере, до које је исељавање достигло, побуђује владе разних држава, да добро размисле, како ће се ово зло ако не спријечити, а оно бар ограничити. Из разних узрока, а често без икакве потребе, и наш сељак сели се у Америку. Ту бива употребљен као радник на гвозденим путовима, у рудницима или фабрикама уз надницу од $1\frac{1}{2}$ до 2 и више долара, гдје остаје једну, двије и три године, па се опет враћа кући. И ако се ова врста сељења са становишта народне економије највише одобрава, „јер се тиме изравњава однос између броја становништва и животних средстава“, ипак се с обзиром на искључиво земљодјелски значај наше државе, може утврдити, да је и она штетна и да ће бити од рђавих послједица по наше социјалне и економске прилике.

Друштвени амбијенат, дакле, додир с људима разних народности, посјећавање друштава и боље уређених јавних локала, свагдашња употреба алкохолног пића и мрсне хране, отмјенија ношња, политичке и социјалне слободе, и уопште сасвијем различит начин живота, изазвао је душевну револуцију у нашем окромном и с мало задовољном сељаку. Кад се он послије двије или три године са мало уштеђена капитала врати у домовину, не може више да се снађе; омрзла му је мотика, тежачки му је рад несносан, више се не задовољава качамаком и кртолом, не налази у свом селу американских „салона“, сматра се образованијим од својих племеника, те живот му је у отаџбини тежак и немогућ. У оваком душевном расположењу, послије мало мјесеци планданања у родном крају, он већ снијева, како ће поново запловити океаном међу онај разнолики свијет. Уштеђену своју зараду дјелимице је потрошио, а дјелимице у куповину земљишта уложио; сасвијем тијем он запушта земљу и кућу, запушта жену и дјецу, те непромишљено сели у далеку Америку, да се опет послије двије или три године дома врати. А како се натраг враћа? Тежак физички рад у рудницима и оскудица чистог ваздуха и свјетлости у њиховим дубинама, влага и т. д. подгриза мало по мало његово здравље. Кад крене у свијет, витак је, здрав, пуних образа, снажних плећи, брзих ногу, а кад се за коју годину дома врати, као да си на колац објесио хаљине! И то још бива код људи у најбољем мушком јеку, а тако ће доћи, да ћемо од онијех, који се из Америке врате, кад ондје више не буду од потребе, имати разних стараца, који мјесто да раде у пољу, сједиће изнемогли код огњишта!

Исељавање у Америку изазвало је код нас и оскудицу раднијех снага, уштед чега су и тежачке наднице веома поскупиле на велику штету већег посједника и на очигледно упропашћење малог посједника и онијех тежачкијех породица, које су остале без мушке главе, способне за рад. Запуштеност нашијех орачица и косачица најбољи су доказ жалосним економским послједицама сељења. Добар дио сиротињског земљишта лежи необрађен у оскуди-

ЛИСТАК.

ПИСМО.

Написао: **Виктор Ракоши.**

(Свршетак).

У поштанском завежљају нашли су писмо, адресирано на мог тутора, на којем је адреса била лепо написана. Дакле баш је оно писмо отишло старом барону, у којем сам описао моју жарку љубав наспрам његове ћерке. Ужасно! Морам спречити, да не добије писмо.

— Молим Вас, госпођице, кад ће господин барон добити то писмо?

— Сутра у подне.

— Шта је он?

— Пуковник у пензији.

На здравље! Војник. Већ видим себе свег искасапљеног, како лежим у Рокушевој болници. По што по то морам спречити, да барон не добије моје писмо. Одмах седнем на кола и одвезем се на железничку станицу. Још сам имао времена да скочим на железницу, која носи моје писмо.

Други дан дошли смо у Левочу. Сиђем с влака и чекао сам поред поштанских кола. Збацили су џакове с писмима, натоварили на кола и поштанска кола пођу у Левочу. На фијакеру јурио сам за колима. Стајао сам пред поштанским звањем и наједанпут опазим, да је писмоноша изашао и почео писма разносити. Ишао сам за њим.

Безобразник један, почео је с краја вароши разносити писма, а ја сам по великој врућини ишао за њим. Већ сам скоро изгубио свест, кад смо дошли у Ротквину улицу. Овде је становао пуковник. Наједанпут станем пред писмоношу.

— Господине писмоноша, баш идем господину пуковнику, дајте овамо то писмо, да му однесем.

— Не дам. Тамо добијем шестак и чашу вина.

— Даћу вам ја форинту и пет чаша вина.

Писмоноша се узврпоља, погледа около и побледи. Сами смо били на улици.

— Молим — промуца, — није новчано писмо.

— Свеједно, дајте га овамо! Два форинта.

— Ја ћу викати! одговори писмоноша и утрчи у баронову капију.

Крај ми је. Ушуњам се за њим и видим, како је писмо предао пуковнику, који је седео на тераси и пушио, па онда оде у кухињу.

Одем на терасу. Господин пуковник баш је отворио писмо.

— Господине пуковниче, ја сам Рудолф Мак, пештански адвокат. Немојте читати то писмо.

Пуковник је бленуо у мене.

— Зашто да не читам писмо? и сажаљевајући смешио се на мене.

— Господине, Ви нећете то писмо прочитати.

— Али молим Вас, то је од моје жене

— Није, то сам ја писао.

Пуковник без и једне речи оде шавољу те повади пивске флаше и изручи сву садржину шавоља за мој врат. Онда ме шчепа и посади на столицу, помилује ме по челу и благо проговори.

— Умирите се, младићу.

— Умирићу се, ако ми дате то писмо.

— Тако изгледа, да му је то фикса идеја, — мрмљао је пуковник, нагнувши се свом старом слузи, — извол'те!

Једва једанпут допало си ми шака! Отворим те видим непознат женски рукопис. „Слатки мој старче!“ Погледам потпис. „Анка“. Ово је писмо писала стара баронца. Непојмљиво.

— Господине пуковниче! — рекох и поклоним се учтиво, — ја нисам луд, али сам сад велику лудорију учинио. Захваљујем. Извол'те писмо, опростите ми, што сам га захтевао. Нисам имао права на њ.

— А ја сам богме за цело мислио, да имам посла с каквом лудом из суседног купатила. Мило ми је.

Задржавао ме је, али ја нисам хтео остати. То ме је тако дирало, да сам првим возом натраг отпутовао у купатило. Био сам одлучио, да одмах и купатило оставим, јер сам био уверен, да ће стари пензионирац својој жени описати мој несретни случај, па ћу онда у целом купатилу бити изложен руглу.

Али камо се дело моје писмо?

Нашао сам га у мојој соби под столом; *у место њега предао сам онда једну празну коверту*. Брижљиво оставим моје љубавно писмо, што сам писао мом пештанском пријатељу и други дан зором отпутујем у Татрафиред а место моје љубави оставим.

И овде ваздух мирише... једном речи, после двоседмичног бављења наново потражим моје љубавно писмо, избришем име, датум, место, а у место тога напишем друго, опис идеала и њена својства оставио сам, па сам онда поново метнуо у коверту и пажљиво адресирао мом пештанском пријатељу. Бар ми није била мука узалуд.

Такав је купалишни живот. Хе, али тамо горе на бреговима, где је земља зелена, небо плаво, тамо расту борове шуме, водопади и језера.

Мол, 1907. превео **Уја.**

ци тежачке руке и потребних новчаних срестава за подмирити скупе радничке наднице.

При свему томе ипак још није дошло вријеме, да се и код нас може тврдити, да је сељење толико штетно; шта више, оно за сада има привидно и своју добру страну, јер се многи ослободише дуга, приштедише нешто новца и купише земљишта, те благосиљају Америку, која их је избавила зеленаша. Али кад се промисли, да ће по престанку великих радња у Америци нестати тамо потребе од нашега сељака, тијем више, што су многи исељеници западнијех држава, нарочито Нијемци у погледу стручног и језичног познавања много способнији, оправдана је наша тврдња, да је садашња корист само привидна. Што ће се догодити, кад се онијем стотинама и хиљадама нашијех људи затворе прекоокеанска врата? Ово је питање, које се не може повољно ријешити! Неука, покварена маса, слабо и површно упозната социјалистистичким начелима, створиће раднички пролетаријат, који ће у нашем народу изазвати друштвени и економски преврат.

А ко је крив овим послједицама сељења? Има кривице доста и до народа, који се сада сели не из какве нужде, већ највише ради тога, да од својих не буде прекорен; али нема сумње, да је много томе крива и наша интелигенција. Она све апатично прати и посматра, не миче се и не настоји, да отклони узроке тешким послједицама. Дужност је интелигенције, да у друштву, у општини, на скуповима и уопште свуда, гдје се прилика пружа, развије најодлучнији говор, да се сељење заустави, и то у корист сељачког сталежа, који је основ нашег благостања. Влада је ево објавила радове, на којима ће радници и без сељења прилично моћи зарадити, па ако уз ово у селу свештеник и учитељ, а по варошима читаонице и друга удружења буду још упућивали и поучавали народ разговором и предавањима о штетним послједицама сељења и предочили му, како је боље и патриотски употребити свој труд на рођеној груди, како народ може да оснивањем земљорадничких задруга поправи своје поремећено финансијско стање, те упознали га са крваво стеченом зарадом у туђини и жалосним примјерима тамо унесрећених радника — сељење ће се мало по мало на најмању мјеру ограничити. Још је на вријеме, да се нешто уради и веће зло спријечи!

РЕЗОЛУЦИЈА

Срба из велешко-дебарске епархије, донета на њихову митингу држаном 23. априла 1907. г. (на Ђурђев дан) код Кнежева споменика у Београду.

1. Наше породице и земљаци, који су остали на својим домовима изјавили су Патријаршији своју жељу, да се за поглавара Вел.-Дебарске епархије изабере Србин.

2. Ова је жеља законита и оправдана. До сад је увек на столици Вел.-Дебарске епархије био митрополит несрпске народности. Био је увек Грк, ма да на преко пет хиљада српских домова не долази ни једна стотина на Гркомане. Наша црква и школа, које имају најсветији задатак, да одржавају језик народни, веру српску, налазиле се тако под управом људи, који нису српски осећали и српски мислили. Српско име се не прима на крштењу, српски свештеник се гони из цркве, наша крсна слава, народно обележје наше, вређана је од оних, који су на првом месту позвани, да служе овој светињи народној.

Ми све жртве подносимо, да само школу подигнемо за нашу децу. Дошло је време да се без науке не може служити ни себи самом ни народу.

Наше црквене старешине неће српске школе. Њих не боли, што се ми, њихова паства, не просвећујемо, јер не осећају српски. Ми нећемо више да нас они гоне.

3. Сакупљени данас, 23. априла 1907. г., на овом збору одлучујемо, да тражимо, да се на свету митрополитску столицу Вел.-Дебарске епархије постави митрополит Србин, који ће моћи и знати да разуме потребе и жеље народне.

Нас су наше радње за неко време одвојиле од наших кућа, пријатеља и сродника. Ипак смо ми дужни и земљи и народу своме, да се одлучно заложимо за задовољење овог захтева нашег.

То је дужност и наше браће и земљака, који су у заблуди отишли из крила свете васеленске цркве. Ми их опет позивамо, да се врате са погрешног пута и да нам се придруже.

4. Тога ради ова жеља наша да се достави Његовом Императорском Величанству Султану Абдул-Хамид-Хану, чији смо верни поданици, његовој Високој Порти, Његовој Светости Патријарху васеленске цркве Јоакиму II., преставницима великих сила у Београду и Цариграду, генералном инспектору румелиских вилајета Његовој Екселенцији Хилми-Паши, цивилним финансијским агентима великих сила за румелијске вилајете у турској империји.

5. Високу Владу Његова Величанства Краља Петра такође известити о нашој одлуци и умолити је да потпомогне овај наш захтев.

Часнишшво збора:

Председник
Голуб С. Јанић

Потпредседници:
Лазар Дашковић
Дамче Стојковић
Илија Фидановић
Боја Анђелковић

Секретари:
Милан Панић
Ник. Трандаловић
Ђорђе Стаменковић
Иван Петровић.

Борба народносних посланика на угарском сабору против Апоњијевих предлога.

(Наставак.)

После Ђорђа Поповића говорили су још румунски посланици др. *Вајда-Војевод* и *Мању*, први на 207. §. а други на 215. §. пословника, а онда је узео реч румунски посланик

Теодор Михали: Славни саборе! Из досадашњих говора народносних посланика сваки се непристран човек могао уверити, да како ми, тако и наши манданти, који се већ у овој ствари изјаснили у свим крајевима ове државе, не захтевамо ништа друго, да ли то, да на просветном и привредном пољу држава нама осигура наша права те да добијемо гарантије, да можемо развијати наше просветне и привредне смерове. То је основно начело, са којег полазимо, а то је — ја бар мислим — толико оправдано, праведно, правично и толико је у складу са основним државним законима и са државним установама, да против тога нико не може имати основане замерке.

То је, славни саборе, наш чврсти основ, на којем стојимо. Па и приликом расправе о овом зак. предлогу морали смо се на жалост уверити о том, да ми морамо усвојити оно становиште опозиције, да молимо владу, већину, да не изволи доћи у сукоб са досадашњим основним законима, да се стави на закониту основу онда. кад ствара законе.

Досадашњи наши говорници несумњиво су доказали, да се овај законски предлог фактично коси са досадашњим позитивним законима, може се рећи: са државним основним законима, јер све законе од година 1867. и 1868. управо можемо сматрати за основне законе.

У толико се већма чудимо, што видимо, да је влада, која има прелазан карактер, рада да спроведе законски предлог таква правца и такве садржине, а у програму те владе није било то, да ће изаћи са зак. предлогом, што се односи на ствари, које тако дубоко задиру у јавни живот.

Ја дакле са своје стране држим, да је ова влада већ a priori ненадлежна, да изађе на среду с таквим предлогом. Но држим, да ни заступничка кућа угарског сабора није надлежна, да тај законски предлог вотира, јер смо ми, а с нама је и цело јавно мишљење уверено о том, да ова заступничка кућа не представља праву вољу држављана ове земље (*Бурно порицање. Узвици: Упутити га вала на ред!*).

Председник: (*звони*): Ви сте, господине посланиче, ако сам добро разумео Ваше речи, рекли, да ова заступничка кућа не представља народ (*Узвици: То је рекао!*). Због тог израза ја Вас, господине посланиче, упућујем на ред (*Живо одобравање код коалиционаша*).

Теодор Михали: Ја сам се позвао на јавно мишљење и одржавам то, што сам рекао. А да је то тако, најсјајније доказује та околност, што је ова влада прелазнога карактера упућена од Његова Величанства, нашега краља, да састави законски предлог о општем тајном праву гласања а остале мериторне законе да буде надлежан, компетентан расправљати тек идући сабор, који ће се састати на основу новог изборног закона.

По моме мишљењу би прелазна влада ваљало да се striсte држи оног програма, који је саопштила овде у сабору и који је за њу скројио други надлежни фактор уставности, крунисани краљ (*Ларма*). С тога сам био слободан, да изнесем ово своје мишљење, јер — понављам — овај законски предлог вређа битне и основне законе, а садашња влада је у свој програм узела и то, да ће се побринути за гарантије уставу,

Само сам се за то позвао на поменуте законе, јер ја држим, да су XLIV. зак. чланак од године 1868. и XX. зак. законски чланак од године 1848. исто тако гарантије уставу, а видим, да њихову снагу слаби овај зак. предлог, о којем се овде сад расправља. По моме схватању све донде, док се влада и сабор не побрину за нове уставне гарантије, доносити такове законе, који својом супротном садржином стављају ван крепости досадашње основне законе: ја држим да је то опасно и са гледишта уставности и да је штетно по устав. Што се тиче првог дела овом законском предлогу, о којем се овде расправља (*Чујмо!*) а који се односи на уређење плата и берива комуналним и вероисповедним учитељима, и ја изјављујем поново, да против установљења њихових берива, односно против повишења њихове плате немам ништа, шта више држим, да је оправдано, да се плате свију државних и недржавних учитеља установе складно и подједнако, јер и ми увиђамо, да се досадашње стање не може одржати. Али онда, кад држава уређује плату вероисповедних учитеља, **не може имати права, да под том титулом угушује вероисповедне автономије на пољу цркава и школа, јер то вређа вероисповести, шта више то прети, да ће их уништити.**

У том погледу је веома згодно напомену мој поштовани посланички друг Ладислав Голдиш, да ће и од сад бити „државних школа, којима вероисповести дају припомоћи“, јер ма колико се трудили да загладите поједине сурове тачке, ма колико гледали да вероисповести не опазе прави смер владе, поједине одредбе овог зак. предлога ипак тако јасно и несумњиво вређају права вероисповести и досадашње законе, да би, као што се већ рекло и с друге стране — влада можда учинила била боље, да је директно и отворено подржавила школе, јер онда не би дошло до тога, да с једне стране приносимо материјалне жртве, да одржимо своје школе, а с друге стране за неку малену своту жртвујемо своја права.

Данашње је схватање то, да на сваком пољу огњем и мачем ваља промицати државно јединство. Па како мисле наше шовинисте да ће то постићи? Тако, што ће држава монополисати школе, где ће се у већој мери предавати мађарски језик. Мислите ли ви, да ће тако за кратко време сви становници ове земље говорити мађарски? Не би ли Бог дао!

Ми вас упозоравамо, да у овој земљи није умесно тежити за јединством језика, јер то је, јасно речено, права утопија. Овим законским предлогом, тим начином и таквом тактиком, као што ви то чините, господо, не може се то никад постићи. Ми, интелигентни људи, научимо мађарски и у опште науче мађарски они, којима је то потребно, да могу добити какво звање.

Завђемо ли по општинама, видећемо, да велик проценат становништва не само да не зна мађарски, него ни свој рођени језик не учи онако, да на њему уме писати и читати. А школа треба пре свега да иде за тим, да своје питомце научи матерњим језиком. Замислите само, какав је положај у крају, који је настањен искључиво народностима, у којем живе само Румуни, Словаци или Срби! У таквој општини, у којој има ма каква — државна или недржавна — школа, замислимо само, да тога кукавног учитеља приморамо у смислу закона, да за шест година научи своје ученике, да своје мисли правилно исказују државним језиком, мађарски. То је, по моме мишљењу, тако смео захтев, да ми се чини, да и ви то увиђате, господо, само ако хоћете да будете праведни. Ако учитељ није кадар одговорити том захтеву, онда просто буде отпуштен.

Немојте се дакле чудити, што се наше јавно мишљење тако одлучно изјашњава против овог законског предлога и што се, као што сам се већ уверио, наша српска браћа на још импозантнији начин изјављују против тога и што су поднели протест, потписан са 30.000 потписа.

(Наставиће се.)

НОВИ САД, 26. априла 1907.

— Епископ Змејановић и Апоњијег законски предлог. Будимпештански вечерњи листови од јуче јављају, да је и епископ вршачки Гаврило *Змејановић* био на јучерашњој седници Горњег Дома угарског сабора, кад се претресао познати законски предлог министра грофа Апоњија.

Како ми дознајемо, епископ *Змејановић није био* на тој седници, него је присутан био бачки епископ Митрофан *Шевић*. Високи болесник са Ривијере нашао је за добро, да изостане са те седнице.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— Апоњијев зак. предлог о школама у Горњој Кући. Горња Кућа угарског сабора имала је јуче седницу, на коју се с обзиром на то, што је на дневном реду био Апоњијев злосретни зак. предлог о уређењу правних односа на недржавним основним школама, искупио леп број црквених великодостојника. На седници су били кардинал надбискуп *Самаса*, архиепископи *Михаљи* и *Мецан* и епископи Лукијан *Богдановић*, М. *Шевић*, др. Г. *Летић*, *Попеа*, *Поп*. Први је говорио будимски епископ Лукијан Богдановић, који је у име српских православних епископа изјавио, да се боје, да ће овај законски предлог окрњити српску народну црквено-школску автономију, јер на општине наваљује огромне терете. Не одговара — рече високопреосвештени говорник — интенцијама XX. зак. чланка од године 1848., кад се држава за то, што школама даје субвенције, меша у наставу и у дисциплинарно право издржавалаца школе. За тим је узео параграф по параграф, којима је нашао замерке те који га наводе, да не усвоји зак. предлог. Говор високопреосвештеног епископа донећемо у целости у „Бранику“. Још су говорили и *Мецан* и *Поп* против предлога.

— Балканска изложба у Лондону. На велику суботу по подне отворена је у Лондону балканска изложба. Најјаче су заступани пољопривредни продукти, затим уметни обрт, уметност и туристичке ствари. Некоји продукти још младе српске и бугарске индустрије изненадили су економску публику, нарочито индустрија одеће. Код отварања изложбе суделовали су све власти под водством лордмера лондонског. На банкету напите су *здравице краљу српском, кнезовима црногорском и бугарском*. Лордмер наздравио је сретном успеху изложбе, а државни тајник у министарству иностраних дела *Фицморис* присутним балканским дипломатама, на чему се захвалио српски министар-председник *Пашић*. Краљ *Петар* дао је лордмеру орден Св. Саве.

— Српски делегати на конференцији мира у Хагу. За српске делегате на међународној конференцији мира у Хагу одређени су: генерал Сава *Грујић*, председник државнога савета; д-р Миленко Р. *Весник*, српски посланик у Паризу; д-р Милован Ђ. *Миловановић*, српски посланик у Риму и српски посланик у Хагу д-р Мих. *Миличевић*.

— Прогањање Пољака у Пруској. Пред казненим судом у Острову имали су онномад поновно одго-

варати 4 пољска католичка жупника ради пољског школског страјка. До сада је *осуђено 25 жупника* у овој ствари на веће казне у новцу и глоби. Оптужница гласи: да су ови жупници познату окружницу међутим умрлога надбискупа Стаблевскога, која се тицала давања верозаконске обуке на материнском језику, у својим црквама са проведаонице прочитали и народу је у смислу отпора против наредаба пруске школске области растумачили. Пет жупника осуђено је на новчану глобу од 200 марака или 20 дана тамнице. Упркос досадањим многобројним осудама пољско-католичког свештенства има још 15 оваквих парница.

ДОПИСИ.

Ст. Сланкамен, *на трећи дан Ускрса (Пут у Ст. Сланкамен. — Слано купатило сланкаменачко. — Жалосни изгледи на жетву.)* На моме пролетошњем лету по свету догодило се, да сам морао пасти на конак у Инђију, од куда ћу продужити истом на Марков дан у вече своје путовање у Бачку. Од јутрос освануо диван, не пролетњи него баш летњи дан. Блага кошава пири са југа те повија лиснато грање по дрвећу, што је истом озеленело. Кренух око шест сахати ујутру из Инђије те ћу правим путем преко Саса у Сланкамен. Кола лака а вранци млади те је милина путовати преко зеленога поља, на којем жита још нису извлатала. Јутро свеже те све поље мирише пролећним дахом. Пре осам дана још смо ложили испуцане пећи а од јутрос не трпимо више ни топлије одело на себи. Кад сам био према црквици на сасанској водици, рече ми кочијаш, да ће тамо бити до подне св. литургија а по подне скупиће се по доста народа да прослави Марков дан. Минуемо лепо велико село Сасе, које је чувено са старога пароха свога *Васе Руварца* — који је српској књижевности даровао своје синове: *Илариона, Косту* и *Димитрија*, и у ком селу се родио недавно преминули српски приповедач *Паја Марковић-Адамов*, оснивач и уредник листа »Бранкова Кола". За Сасе кажу да је најбоља српска православна парохија у великоме и богатоме котару пазовачком.

Скоро нисам пролазио кроз тако дугачко село као што је Нови Сланкамен, у којем осим Шокаца и Шваба има и до хиљаду православних Срба, који уза своју школу — задужбину *Анђелковићеву* — хоће да граде себи сасвим нову цркву и да се парохијом одвоје од Старога Сланкамена, који лежи на Дунаву према ушћу Тисе — на догледу Тителу у Бачкој и Перлезу у Банату. У Стари Сланкамен води пут кроз Сурдук, у којем је лева страна брега стрма а десна полојита. Нови пут, који је сграђен год. 1891.—1894., води по неколико серпентина, крај рушевина старога града из римскога доба, на обалу Дунавску. Дунав је необично набујао а таласи су му поплавили већ и вртове и дворишта у доњем сеоском шару. У Староме Сланкамену помиње старија српска историја јуначка дела славнога *Змај-Деспота Вука Бранковића* а новија културна историја наша просветни рад препородитеља српских народних школа дра *Ђорђа Натошевића-Бабе*.

Тек што сиђох с кола, сретох пароха ст. сланкаменачкога пречасного г. *Ђорђа Гњатића*, који беше свршио јутрењу са литургијом те са неким сељанима разговара о некој сеоској потреби. Назвах му скромно „Христос васкресе! и на одзив „Истину васкресе!" приказах му се и изјавих му: да сам као човек костоболан дошао да се лично распитам за *„Слано купатило"* — о чијој се лековитости већ неку годину говори и у оном крају, у којем ја стално живим. — Што разабрах и чух овога пута на лицу места о томе купатилу — ево ћу да кажем и другима.

„Слано купатило" ст. сланкаменачко подигло је једно нарочито деоничарско друштво, коме је на челу као председник и управитељ купатила врло заслужни г. *Никола Петровић*, велепоседник и народни посланик ст. пазовачки. Његовој великој бризи, његовом неуморноме настојавању и родољубивом труду има се захвалити, што је ево за две непуне године дана подигнуто на стрмој обали дунавској, на догледу красним виноградима, лепо, модерно купатило са 32 порцуланске и цементске каде и што ће се за 15 дана на најлепшем брежуљку, уред новога парка, отворити и врло лепа гостиона са удобно намештене 24 веће и мање собе, са добром ресторацином а све тако лепо и допадљиво изведено, да би пристало да буде и у поносној Абацији а не овде у скровитом Сланкамену. Из соба и са терасе гостионице заиста је чаробан изглед и ја сам уверен, да ће амо долазити на лето не само болесници да се лече, него и здрави да се овде одмарају, наслађују и подмлађују.

„Слано купатило" походило је лане неких 1200 болесника; који су купањем у сланој минералној води а по упутству лечника др. *Стеве Тишме* нашли лека бољи својој, нарочито од *улога, севрошина* а женскиње и од разних *слабости утробе*. У купатилу ми показаше неколико штака — које су узети болесници оставили овде на кон себе, пошто су се успешно излечили и на својим ногама кући отишли.

По свему, што сам слушао од г. подуправитеља купке, пароха *Ђорђа Гњатића*, и од сељана уверен сам, да ће *Слано купатило* изаћи не само код наших српских болесника брзо на велик глас, него ће га скорим потражити и болесници из бела света, јер ће лако бити у њега доћи, било Дунавом и Тисом већим и мањим пароброди ма, било пак железницом и с колима преко Ст. Пазове и Инђије — а лековитост слане воде овога купатила утврђена је толиким сјајним успесима, да је није потребно већма хвалити.

Пошто сам се науживао краснога видика из купалишне гостионе, успех се уз степенице на брежуљак, на којем је српска врло красна сеоска црква са својим старинским лепим иконостасом и са оном историјском сликом с леве стране владичина стола, о који је Змај Деспот Вук, по народном предању, вешао год. 1468-ме свој калпак. По висини клина тога Деспот је био не само по срцу Змај него и по висини прави див човек.

Кад сам се другим путем враћао из Сланкамена на железницу, видео сам силна местичава жита, која ратари преоравају и сеју место жита кукуруз. Бојати се, да ће идућа жетва бити врло лоша и да ће нас година у дојакошњем обиљу овога пута омахнути. Не дао Бог — иза поплаве рђаву годину — па глад готова! — ***

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 26. априла 1907.

— **Учитељски 40-годишњи састанак у Сомбору**. После Видова дне о. г. биће ретка и значајна прослава у Сомбору. Сви они учитељи и прве учитељице, који су учитељско оспособљење стекли на сомборској препаранднји 1867. године, састаће се, да заједнички прославе 40-годишњицу, свог оспособљења. Састаће се, да се виде и пољубе, јер се пре 40 година растадоше и расејаше по свом народу, учећи и васпитавајући поверени им подмладак. Растадоше се као идеални и бујни младићи а сад ће да се састану као утрођени и оседели старци. На том састанку ће један другом, да приповеде разне добре и зле доживљаје у животу и раду и да измењају мисли о успеху свом и о тешкоћама и сметњама при васпитању и образовању деце. Заједнички ће се захвалити Богу на милости и благослову, што живи и здрави дочекаше ретко славље 40-годишњице своје. Заједнички ће учинити помен својим умрлим друговима и наставницима. Заједнички ће са признањем и благодарношћу посетити свога управитеља и наставника. Прелистаће заједнички и књижевни свој рад младићески — као оснивачи — приправничког друштва „Венца" из 1866.—1867. г. Заиста ће ово бити диван призор и сјајна слава! Нема учитеља у Српству, који не тежи, након дугог низа година а да не посети и не види метрополу учитељску — Сомбор. — Да би читалачка публика сазнала имена дотичних учитеља и учитељица, који 1867. године стекоше оспособљење, износимо све азбучним редом: 1. Александар *Вујић* из Турије, 2. Александар *Кузмановић* из Кларије, 3. Авакум *Травањ* из Сирига, 4. Вељко *Петровић* из Мартоноша, 5. Вићентије *Ајваз* из В. Кикинде, 6. Димитрије *Нешковић* из Новог Сада, 7. Ђура *Крајован* из Мокрина, 8. Ђура *Коњовић* из Сомбора, 9. Јован *Вучанов* из Сомбора, 10. Јован *Чупић* из Станишића, 11. Јован *Жупански* из Сараволе, 12. Јован *Канурић* из Сомбора, 13. Јован *Стојанов* из Пардања, 14. Лазар *Удицки* из В. Кикинде, Милош *Лешић* из Ст. Кањиже, 16. Милош *Грујић* из Шида, 17. Ника *Николић* из В. Кикинде, 18. Прокопије *Милошевић* из Павлиша, 19. Стеван *Арсеновић* из Сомбора. Умрли су: Димитрије *Милошевић*, Ђорђе *Бранковић* Ђорђе *Дојић*, Ђорђе *Јанковић*, Илија *Савић*, Коста *Прњаворовић*, Лазар *Бикар*, Лазар *Станојевић*, Лазар *Тањурџић*, Лазар *Јосимовић*, Милош *Павловић*, Миша *Јанковић*, Миша *Стојановић*, Миша *Красић*, Младен *Срдојевић*, Младен *Стефановић*, Матија *Чобановић*, Никола *Вукадиновић*, Сима *Крстулов*, Сима *Болманац*, Стеван *Стојичић*. Стеван *Милашиновић*, Стеван *Ковачевић*, и Чедомиљ *Бошњаковић*. Учитељице, које су као прве оспособљене 1867. године на сомборској препаранднји: 1. Анђелина *Ракићева* из Сомбора, 2. Анка *Јанковићева* из Новог Сада, 3. Јулка *Горјанчевићева* из Вуковара, 4. † Јелка *Николићева* из Сенте, 5. Милица *Борићева* из Новог Сада, 6. † Софија *Јорговићка* рођ. Рајковић из Сомбора, 7. Софија *Ракићева* из Сомбора, 8. † Софија *Стефановићева* Којанова из Сомбора, 9. Наталија *Ђорђевићева* из В. Бечкерека. *Професори* су били тада: управитељ Ђорђе *Бранковић*, окружни прота сомборски; † поп Димитрије *Поповић* и Никола Ђ. *Вукићевић*. — *Помоћни наставници*: † Ђура *Тодоровић* и † Ника *Грујић*, сомборски учитељи. — На испиту оспособљења био је кр. повереник Др. Ђорђе *Натошевић*.

— **Учитељски збор**. Јуче је овде у Новом Саду одржан учитељски збор, на којем се решавало питање о књижницама.

— **Са српског претена**. Овдашњи трговац Лаза *Миросављевић*, члан фирме Браћа Миросављевићи, верио се са госпођицом Миленом *Недељковићевом*, милом ћерком угледног српског трговца из Вршца. Сретно!

— † **Даница Петровићева**. Читамо у београдској „Политици": У Софији је преминула Даница Петровићева, бугарска књижевница а Српкиња по народности. Даница је ћерка Србина Васе Петровића, који се по ослобођењу Бугарске преселио онамо и добио место управника Бугарске Народне Банке. Она је са успехом окушала перо у бугарској књижевности. Њен »Дневник једне старе девојке,« који је изишао у бугарском највећем листу »Мисал«, изазвао је сензацију те се радознала публика дуго распитивала, ко се крије иза скромног потписа „Деница", који је стајао под том причом. Сви бугарски листови забележили су са пијететом вест о смрти пок. Данице, истичући њену љубав према земљи у којој је живела. Ипак Даница није заборављала ни Србију, већ је писала такође по београдским листовима мање ствари, махом фељтоне.

— **Самоубиства у Србији**. У јануару и фебруару ове године било је, као што јављају „Београдске Новине", у Србији 21 самоубиство. Та самоубиства извршена су: вешањем 9, ватреним оружјем 8, тровањем, дављењем у води, задављивањем и помоћу електричне струје по један случај. Узроци њихову извршењу леже: у душевном растројству 4, у рђавим материјалним приликама 2, у домаћој распри 3, у страху од казне 2, у тузи, грижи савести и у другој болести по један случај. За 7 случајева узроци самоубиства су непознати. Самоубиства су извршена: 3 у Београду, 2 у срезу левачком и по једно: у Нишу и Крагујевцу и у срезовима: азбуковачком, ваљевском, грузанском, добричком, жичком, зајечарском, у оба јасеничка, у посавском округа ваљевског, параћинском, пожешком, студеничком, тренчичком и хомољском. За то време извршена су и два покушаја убиства, оба у Београду, оба због љубави, један тровањем, а други ватреним оружјем.

— **Жртве дужности**. Под тим насловом „Глас Црногорца" јавља: У понедељак, 16. ов. мјесеца, барјактар Ристо *Савов Пејовић* у 4½ часа по подне тешко је ранио у канцеларији обласне управе шефа жандармерије Марка *Газиводу* и обласног управитеља бригадира Јова *Маршиновића*. Убица је под изговором, као да тобож има неки спор око земаља, ушао у канцеларију и пошто је укратко обласном управитељу изложио своје тражење, овај га је саслушао и наставио прекинути разговор са шефом жандармерије, који је, окренут леђима пут убице, за истим столом сједио. Док су се они разговарали, убица је непримјетно извадио револвер и испалио метак на шефа жандармерије, погодивши га у лијеву слабину, и у исти мах други метак, ранивши обласног управитеља у главу, који га је истодобно гађао и ранио у прса. Шеф жандармерије смртно рањен одмах је пануо, а обласни управитељ, пошто је један метак испалио, малаксао је и клонуо на столицу. Убица рањен покушао је с револвером у руци да умакне на врата, гдје су га срели жандарми, који су на пуцњаву полетјели к вратима. Ту он рани једнога од њих, на што они осуше плотун и убица се стропошта мртав на земљу. Рањеници су пренесени за тијем својим кућама, гдје им је указана љекарска помоћ и обласном управитељу извађено зрно, које се је зауставило између 6. и 7. ребра с лијеве стране. А чим је овај глас на Цетиње стигао, изаслан је у Подгорицу управитељ болнице др. Матановић, који је тамо присиво око 10½ часова. Међутим је већ шеф жандармерије издахнуо био под ранама.

Ране на обласном управитељу јесу теже природе, и његово стање те вечери било је критично; сад су ипак изгледи повољнији и ако не наступе нове компликације, има наде, да ће ране пребољети.

По овом догађају ред није нигдје нарушен а надлежне су власти одмах предузеле све мјере, да се ово убиство правилно истиједи. За ту је сврху упућен с Цетиња у Подгорицу г. Мило Дожић као нарочити владин изасланик, који је исте ноћи кренуо и још се тамо тим послом бави.

— **Забаву** приређују ученици и ученице IV. и V. разреда, под управом свога учитеља г. К. *Златанова*, а у проширеним просторијама г. Владе *Поповога* гостионичара у Карлову на мали Ускрс 29. априла (12. маја) 1907. г. Чист приход намењен је читаоници и књижници у Карлову. Распоред: I. део: 1. К. Златанов: *„Воскресеније"*, певају ученици и ученице IV. и V. разреда. 2. Т. Остојић: „Крушевачко Хвалите", певају ученици и ученице IV. и V. разреда. 3. Мокрањац: „Хајдук Вељко" за дечји хор удесио К. *Златанов*, певају ученици и ученице IV. и V. разреда. 4. „Не бежи од школе". Прича из читанке у 2 слике, написао *Т. С. Сш.*

Новости са стране.

— **Ф. Јурига у затвору**. Словачки свештеник и посланик на угарском сабору Ферђиш *Јурига* наступио је 1. маја у Вацу казну од *две године државног затвора*, на коју је осуђен због „дражења против мађарске државне идеје и мађарског народа". У словачким „Народним Новинама" управио је Јурига дирљив опроштај на свој народ.

— **Против словачке службе у Ковачици**. У селу *Ковачици*, у Банату, има свега 4546 становника, од којих је *4141 Словак*. Служба божја у евангеличкој цркви, којој припадају Словаци у Ковачици, служила се до сад увек на словачком језику. Но 16 Несловака, такође евангелици, предложише у црквеној скупштини, да се сваке четврте недеље служи у цркви мађарски. Тај предлог је одбијен како у скупштини, тако и на два нижа црквена форума, али бискуп *Шолц* нареди, да се служи мађарски. 5. маја о. г. имала је бити прва мађарска служба у Ковачици. Но народ је то *спречио* појањем побожних песама. За то побожно појање већ воде против Словака истрагу. У народу је велико огорчење.

— **Велеиздаја преко писама**. У Радванићу близу Пољске Остраве ухапшена је ово дана млада мерниковица из Чикага, по имену Марија *Вованка*, на коју је бачена оправдана сумња, да је извршила велеиздају у љубавним писмима. Лепа млада женица, која од четрнаест дана амо борави у гостима код својих родитеља у Радванићу, ухапшена је баш оног часа, кад је пошла да се врати у Америку. Она је још пре две година живела у Радванићу и онде је проводила љубав с неким младим човеком, с којим је такођер дописивала. У тим писмима је, каже се, извршила велеиздају. Кад је међу драгима дошло до разлаза, отишла је госпођица *Барка* — то је породично име младе жене — из Европе па се иселила у Америку. У Чикагу се познала с неким мерником, за кога је онда пошла. У половини априла дошла је на кратко време у походе својим родитељима. Кад је то дознао пређашњи љубавник а он, да би јој се осветио, што га је пре две године изневерила, преда њена писма, која су остала код њега, државном одветништву у Чјешину. На основу тих писама наредило је државно одветништво, да се млада жена ухапси.

— **Руски губитци на суву**. Шта су Руси у рату са Јапанцима изгубили на мору, то смо у своје време донели. Ти губитци су огромни и једва накнадиви.

Сад по јапанским изворима доносимо, шта су Јапанци од Руса запленили на суву. Губитак тога ратног материјала састоји се у овоме:

900 топова и митраљеза, међу којима је 72 брзометна топа. Интересантно је, да су Јапанци већину од ових топова употребили против Руса! Затим 110.548 пушака, 6.455 сабаља и копаља, 4.800 кола разне врсте, 17.987 метака за тешке и 242.618 метака за пољске топове, 24,713.766 пушчаних метака и 2 ваздушна балона.

Ово су чисто невероватне цифре, али са руске стране нису демантоване.

НОВИЈЕ.

Цариград, 25. априла. Из Ливана су на амбасаде управљене молбе са неких 1600 потписа против евентуалног наименовања државног подсекретара у министарству иностраних дела *Наум-паше*, који је већ био гувернер, или његова брата од стрица, кабинетског шефа у министарству спољашњих послова *Јусуфа Франко-беја*, чији је отац *Франко-паша* био гувернер, за гувернера Ливану, наводећи, да би се тим формално створила династија Франко.

Приштина, 25. априла. (Изв. „Беогр. Нов.") У виноградима више села Велике Оче неколико је Арнаута напало на три брата Србина, који су на свом имању радили и убили двојицу. Трећи брат дочепао је пушку и после дугога пушкарања, побивши шесторицу од нападача успео је, да зликовце разјури. Сада се Арнаути спремају да село запале.

Битољ, 25. априла. (Изв. „Беогр. Нов.") Близу костурскога села Косинца десно се сукоб између једне грчке и једне бугарске чете. Борба је трајала два часа и противници су

се повукли испред војске, оставивши први 2, а други 4 мртва четника. Говори се, да је Бугаре предводио Чакаларов, који је ово дана стигао из Бугарске са четом од преко 50 момака.

☛ Због католичког празника Спасова-дне нисмо данас добили телеграме.

Позив на претплату.

Са 1. априлом 1907. године почиње нова претплата за „Браник“.

Можемо са задовољством погледати на наш рад и на одзив српске одабране публике на тај наш рад. Све, што је у Српству солидно и одабрано — то чита наш лист и одобрава правац нашега листа. Ми нисмо спали на то, да торбаримо са нашим листом и да намећемо наш лист. Правац и садржина нашега листа по себи је препорука нашем листу.

Претплата за „Браник“ износи:
на читаву годину . . . . 32 К.
на по године . . . . . 16 К.
на четврт године . . . . 8 К.
а може се претплатити и месечно са 2 круне 70 пот. За Србију према већој поштарини износи годишња претплата: 40 динара, погодишња 20 динара, и четвртгодишња 10 динара.

Претплата се шаље поштанском упутницом на администрацију „Браника“.

Молимо наше поштоване претплатнике, који су послали претплату по старој цени, да вишак изволе попунити.

У Новом Саду, 21. марта 1907.

Управа и уредништво „Браника“.

РАЗНО.

— Нов начин загревања. Неки француски инжињер пронашао је, како ћемо се од сада зими лако загрејати помоћу електрицитета и системом жица, које се лако загревају; температура се може дизати и спуштати, како ми хоћемо. Жице, уткане у тапете и материје за тепихе, изванредно су савитљиве и врло близу једна другој; на тај начин оне дају широку површину за загревање. Електрични ћилими и електрични простирачи испуштају од прилике петнаест до осамнаест степена топлоте, док међутим постељски покривачи и спаваће хаљине због јаче размакнутих жица дају од себе од прилике само четрнаест степена топлоте. На тај начин, не ће дуго проћи, а пећи ће излетети за навек из кућа: не ће више бити гара и чађи и непријатног задаха; грејаћемо се без дрва и угља.

Књижевне вести.

16. и 17. број **Бранкова Кола** изашли су заједно. Том двоброју на челу је предлог дра Боже С. Николајевића, који је саопштен у лиску у 85. броју „Браника“. Настављени су: трочина трагедија Драг. Ј. Илијћа „Незнани гост“, превод руског романа с натписом „Антихрист“ и занимљиве успомене Тодора Стефановића Виловског (у овом је наставку највише реч о великим немачким уметницима са најчувеније немачке позорнице, са бечког Burgtheater-а) а завршене су политичке анализе Драг. Ј. Илијћа, које су, као што то истиче Б., биле „скроз прожете у духу патријотскоме“. Нове су ствари у овом двоброју: фантазија Пере Коњевића, приказана гђици Даници Павловићевој а натписана „О песми над песмама“ (древни цар Соломон могао би до душе ревиндиковати право оригиналности за тај натпис, но то најзад не би било тако ни опасно, кад фантазија сама по себи не би стављала тако навијене захтеве на читаочеву машту, тражећи од ње, да „два избледела ока“ замисли „као две опружене мртвачке руке“), две изворне („Љубања“ од Милете Јакшића Ленског и неком другом, већ баш Максину Горком, наравно као непознатом, приказана рефлексија „На дну живота“) и три преведене песме (једна Шелијева, „Западном ветру“, с енглеског, једна с бугарског од Пенча Славејкова из збирке му „Сан о срећи“ и једна с немачког од Рихарда Демела с натписом „Трагична појава“), приповетка неког Emanuel-Pean-а у преводу неког Николе Стајића из Београда и занимљива и с великим трудом израђена расправа дра Милана Ђурчина, свеучилишног професора из Београда, о постанку првог српског певачког друштва и прве сталне позоришне дружине. У Ковчежићу је веома повољно приказана расправа Гргура Јакшића, написана на француском језику а прештампана из часописа „La Revue Historique“, којом тај научник под натписом „La Russie et la Porte Ottomane de 1812. à 1826.“ приказује два мемоара, што их је нашао у пољској библиотеци у Паризу, којом управља син Адама Мицкјевића, а који ће мемоари бити кориени за онога, ко буде израђивао дипломатску историју о пословима турског царства од 1815. до 1830. Готово пуне четири стране овог двоброја „Бранкову Колу“ попуњене су разним занимљивим књижевним и културним белешкама.

Изашао је први број „Старијадог“, илустрованог хумористично-сатиричног листа, што га издаје М. Крстоношић а уређује писац „Крајишкиње“ Петар Крстоношић. Највећи део овог првог броја посвећен је сатири на наше вајне јавне прилике, које створише радикали својом несрпском политиком. И илустрације се, сем једне мале, односе на те прилике. У лиску је саопштен превод Чеховљеве шаљиве приче, којој је наслов „Берберова љубав“. Љубитељима здраве шале и оправдане сатире нека је препоручен „Старијади“, који већ овим бројем доказује, да зна шта хоће те да ће свој родољубиви задатак вршити савесно и доследно.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

Припослано.*)

У 87. броју јутарње „*Заставе*“ изишао је допис у ствари избора пароха у *Дупљаји*, који кипти неистинитим тврдњама и које хоћемо да опровргнемо. У допису се вели, да за г. *Стојановића*, белоцрквенског капелана, кортешује општинско поглаварство, док за г. *Марковића* ради црквена општина.

У ствари је пак ово, да за г. Стојановића и није нужно да кортешује поглаварство, јер је за њега огромни део црквене скупштине и народа, док за г. Марковића ради црквени председник и неколико „својих људи“, који су се тим својим поступком ставили у противност са скоро целом општином и тиме раздор и неслогу у општини стварају. Да би свој сигуран пад избегли, сад су пронашли трећег кандидата у особи г. *Игњатова*, коме свака част, ал' за њега код нас нема хлеба.

Што се пак тиче тврдње, да Дупљаја досад није ишла правим путем, већ странпутицом, јако се вара г. писац дописа. Што Дупљаја при последњем избору — на који циља г. писац — није гласала на г. кандидата радикалне странке у белоцрквенском срезу, томе је она најмање крива. У осталом, Дупљаји треба свештеник а не „прави“ радикал, коме нека је далеко лепа кућа од нас!

У Дупљаји, на велики четвртак 1907. године.

220 1-2 **Општинско поглаварство.**

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво овог листа ни у ком погледу — Ур. „Бр“

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Изишао је засебно одштампан

ГОВОР

Дра Михајла Полита-Десанчића,
посланика велико-кикиндског

држан у ствари Апоњијева законског предлога о пристојбама народних учитеља на општинским и вероисповедним школама и о правним односима недржавних основних народних школа у седници заступничке куће угарског сабора 22. марта (4. априла) 1907. год.

Књижица износи 2¼ табака, а цена јој је 10 потура.

Може се добити

у уредништву „Браника“
у Новом Саду.

Препродавцима, који узму више примерака, дајемо 33⅓%

ТРГОВИНА.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

од 26. априла (9. маја) 1907. г.

Пшеница I. каквоће	— —	К	19·— п.
„ II. „	— —	„	19·— „
Зоб — — —	— —	„	14·60 „
Јечам — — —	— —	„	13·— „
Кукуруз: — — —	— —	„	—·— „
окрњен (стари)	—	„	11·20 „
нови — —	—	„	—·— „

Довози: прилични.
Расположење за куповање: добро.
Продато је: 40 мтц. пшенице: 50 мтц. зоби, 20 мтц. јечма и 50 мтц. кукуруза.

†

Јавна захвала.

У превеликој тузи и жалости приликом смрти никад незаборављеног и предоброг мужа, оца, деде, евекра и таста

Ђоке Недељковића

примили смо више изјава саучешћа, које су ублажиле преголему рану у ојађеној нам души.

Но почем нам није могуће наособ свакоме се захвалити, то молимо, да сви они изволе овим путем нашу најтоплију благодарност примити; нарочито хвала пречасном господину Василију Петровићу, пароху, и госп. учитељу Милану Предићу из Срп. Сент. Мартона, тако исто и меленачкој црквеној певачкој дружини „Колу“ и њеном ревносном коровођи, учитељу госп. Михаилу Радановићу, јер иста је дружина својим складним појањем олакшала наш превелики бол, а увеличала укоп покојников; даље хвала меленачком свештенству и учитељству, који су покојника опојали и хвала свима и свакоме, који су покојника из Срп. Сент. Мартона испратили и онима, који су га из меленачке цркве до вечнога му гроба испратили и тиме му последњу почаст одали.

У СРП. СЕНТ-МАРТОНУ, 17. (30.) априла 1907.

Ожалошћена породица
Недељковић
224 1-1 и родбина.

ОГЛАСИ.

Ђорђе Нота

МУШКИ КРОЈАЧ

НОВИ САД, хлебарска ул. бр. 8.

На берлинској академији за кројење одликован почасном дипломом.

Препоручује своје богато стовариште енглеских и француских штофова.

Тачна и модерна израда! Солидна цена.

38 16—52

ПРОМЕСЕ

Угарских премијен срећака.

од 1870. год.

Главни згодитак К 200.000

1 згодитак од К 20.000·— 1 згодитак од К 10.000·— 4 згодитка по К 2000·— и 18 згодитака по К 1000·—

ЖРЕБАЊЕ 15. МАЈА.

Цена К 14.—

3% Аврстриј. боденкредит срећака

I. ем. од 1880. год.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК К 90.000·—
1 згодитак од К 4000·— и 2 згодитка по К 2000·—

Жребање 15. маја цена К 5·—

4% Угарских хипотек. срећака.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК К 70.000·—
1 згодитак од К 3000·— и 3 згодитка по К 2000·—

Жребање 15. маја цена К 4·—

Издаје

Мењачница Централног Кредитног Завода у Новом Саду.

Поштом шаљемо промесе, кад нам се поред пене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 193 (14—)

На захтев и поштанским поузећем.

ШТАМПАРИЈА

ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“

У НОВОМ САДУ, Грчко-школска ул. бр. 11.

У кући г. дра МИХ. ПОЛИТА.

Штампарија је снабдевена са најбољим брзотисцима које креће ГАС-МОТОР; најмодернијим словима, орнаментима и украсима.

Препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као:

ДЕОНИЦА, ДИПЛОМА,
позива на беседе и забаве,
разних трговачких тисканица,
ДЕЛА,
брошира, часописа,
заручница, посетница,
ЈЕЛОВНИКА,
посмртних објава
и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду

ПОСЛОВНИХ КЊИГА

сваке врсте.

Препоручујемо се славним црквено-школским општинама за израду

домовних, крштених
и посмртних
ПРОТОКОЛА,
годишњих
ПРОРАЧУНА
и т. д.

Све ове послове израђујемо брзо, тачно и чисто.

Сваку поруџбину смо у стању у духу данашње најмодерније технике извести.

ЦЕНА УМЕРЕНА,
ИЗРАДА СОЛИДНА И ЧИСТА.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито разне позивнице и остале поруџбе и са основом (Tondruck) прецизно и чисто.

С поштовањем **ШТАМПАРИЈА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“.**